

10. Мостенська Т.Л. Ризик-менеджмент як інструмент управління господарським ризиком підприємства / Т.Л. Мостенська, Н.С. Скопенко // Вісник Запорізького нац. ун-ту. – 2010. – № 3. – С. 72–79.
11. Голячук Н.В. Обліково-аналітичне забезпечення як важлива складова управління підприємством / Н.В. Голячук // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 408–410.
12. Штангрет А.М. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства / А.М. Штангрет // Вісник Асоціації докторів філософії. – 2015. – № 1. – С. 56–60.

Гавриленко В. А.

Черкасский государственный технологический университет

УЧЕТ НЕОПРЕДЕЛЕННОСТИ И РИСКА В УСЛОВИЯХ АНТИКРИЗИСНОГО УПРАВЛЕНИЯ

Резюме

В статье исследована необходимость учетно-аналитического обеспечения в управлении финансово-хозяйственной деятельностью предприятий в условиях неопределенности и риска. Приведена классификация рисков, связанных с предпринимательской деятельностью. Определены риски, которые фиксирует учетно-аналитическая система. Рассмотрена связь между конкретным видом риска и источниками учетной информации. Приведены формы финансовой и управленческой отчетности и учетные регистры, содержащие информацию для расчета и анализа хозяйственных рисков. Указан алгоритм определения риска по данным учетно-аналитической системы предприятия.

Ключевые слова: антикризисное управление, риск, неопределенность, учетная информация, управленческая отчетность, финансовая отчетность, показатель.

Gavrylenko V. O.

Cherkasy State Technological University

ACCOUNTING OF UNCERTAINTY AND RISK IN THE CONDITIONS OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT

Summary

The article investigates the necessity of accounting and analytical support in the management of financial and economic activity of enterprises in conditions of uncertainty and risk. The classification of risks related to entrepreneurial activity is given. The risks identified by the accounting and analytical system are identified. The relationship between a specific risk type and sources of accounting information is considered. The forms of financial and managerial reporting and accounting registers containing information for the calculation and analysis of economic risks are presented. The algorithm of risk definition according to the accounting and analytical system of the enterprise is indicated.

Key words: anti-crisis management, risk, uncertainty, accounting information, management reporting, financial reporting, indicator.

УДК 657:004.7

Жадько К. С.

Сіліна І. С.

Колеснік Є. О.

Університет митної справи та фінансів

ЕЛЕКТРОННА БУХГАЛТЕРІЯ: ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Автоматизація системи бухгалтерського обліку сприяє швидкості створення, підписання та відправлення важливих документів, що, своєю чергою, забезпечує значну фінансову економію у зв'язку з припиненням використання великої кількості паперу, канцелярських приладів, поштових послуг тощо. Разом із тим підвищуються оперативність і точність облікової інформації, збільшується можливість для проведення більш точного економічного та фінансового стану підприємства. Більшість бухгалтерів великих підприємств вже оцінила переваги використання електронного документообігу. Правильно вибрана бухгалтерська програма забезпечить максимальну ефективність у діяльності підприємства. Статтю присвячено питанню використання програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку українськими підприємствами. Визначено проблеми вибору найбільш надійного програмного забезпечення бухгалтерського обліку. Розглянуто бухгалтерські програми українського виробництва та підприємства, що ними користуються. Визначено майбутні перспективи використання електронної бухгалтерії для підвищення ефективності діяльності підприємств.

Ключові слова: автоматизація, програмне забезпечення, підприємства, електронна форма бухгалтерського обліку, інформаційні технології.

Постановка проблеми. Перехід усіх видів підприємств до електронної форми бухгалтерської роботи призведе до значного розвитку бізнесу в Україні. Більшість українських бухгалтерів готова долучитися до

електронного обміну первинними документами, але вважає, що будуть першовідкривачами у цій сфері. Проте багато відомих компаній України вже активно користуються електронним документообігом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам використання комп'ютерних програм в організації бухгалтерського обліку та економічних процесів присвячували свої праці такі вчені, як Ф.Ф. Бутинець [5], Ю.В. Синявіна [13], С.В. Івахненко [11], А.М. Ужва [14], В.П. Завгородній [8], К.С. Жадько [7] та ін. Проте питання використання новітніх інформаційних технологій залишається актуальним та потребують подальшого аналізу та досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Застосування нових інформаційних технологій у бухгалтерському обліку є складним та ризиковим процесом, оскільки лише одна помилка може створити низку порушень, що, своєю чергою, негативно відобразиться на господарському процесі. Отже, питання щодо розроблення та застосування підприємствами автоматизованого обліку потребує наукового дослідження та розроблення практичного вирішення наявних проблем.

Мета статті полягає у формулюванні проблем щодо вибору програмного забезпечення бухгалтерського обліку українськими підприємствами, огляді українських розробників програмного забезпечення та їхнього використання підприємствами, а також визначенні майбутніх перспектив автоматизації бухгалтерії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для країн Європи використання електронної бухгалтерії – звична справа. Для використання цієї практики в Україні також є всі умови, найголовнішою з яких є підтримка на законодавчому рівні. Згідно із Законом про електронні документи, «юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму. Допустимість електронного документа як доказу не може заперечуватися виключно на підставі того, що він має електронну форму» [6].

Закон дає визначення понять «електронний документ», «документообіг» і «оригінал документа», а саме:

- електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа;

- електронний документообіг (обіг електронних документів) – сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та, за необхідності, з підтвердженням факту одержання таких документів;

- оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України «Про електронний цифровий підпис» [10].

Тільки наявність електронного цифрового підпису робить документ юридично значимим, тобто оригіналом, незалежно від кількості відправлених примірників. Правовий статус ЕЦП регулюється Законом «Про електронний цифровий підпис» [9], згідно з яким «електронний цифровий підпис використовується фізичними та юридичними особами – суб'єктами електронного документообігу для ідентифікації підписувача та підтвердження цілісності даних в електронній формі».

Основними причинами початку автоматизації бухгалтерського обліку можна визначити фізичне та моральне старіння комп'ютерних засобів, які використовуються підприємствами для ведення документообігу, а також занадто витратну централизовану форма обробки інформації.

Позитивними результатами використання електронної форми бухгалтерського обліку є:

- зменшення витрат на ведення бухгалтерського обліку за рахунок оптимізації оподаткування;

- мінімізація ризиків виникнення помилок, що дає змогу уникнути санкцій та штрафів із боку податкової;

- спрощення отримання інформації (натискання декількох клавіш);

- підвищення оперативності бухгалтерського обліку;

- можливість збільшення ефективності управління підприємством у цілому та окремими його підрозділами;

- контроль досягнення поставлених цілей;

- підвищення продуктивності та оборотності активів.

Нині автоматизація бухгалтерського обліку розвивається у двох напрямках: програми електронних таблиць, або електронні бази даних (Excel, Access корпорації Microsoft, SQL, Quattro Pro фірми Borland (Inprise), SuperCalc фірми Computer Associates, Lotus корпорації Lotus Development Corp.) та бухгалтерські програми.

Найпростіша у застосуванні комп'ютерна програма – електронна таблиця, яка не потребує від бухгалтера спеціальних навичок у сфері програмування. Таблиця дає змогу вносити різну інформацію: дату, час, текст, формули, графіку; аналізувати статистичні дані, отримати вибіркові дані і т. д. Важливий недолік Excel – неможливість складання бухгалтерських проводок та формування форм звітності в друкованому виді.

Розвиток інформаційних технологій сприяє широкому застосуванню комп'ютерних бухгалтерських програм.

Найбільшого розповсюдження досягли такі програмні продукти, як: «Парус», Fin expert, «БЕСТ», Lady Fin, «Фінанси без проблем», «1С – Бухгалтерія».

Згідно з Указом Президента України від 15 травня 2017 р. № 133/2017 рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 р. «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [15], введено обмежувальні заходи щодо використання підприємствами ЕРР-систем ЗАТ «Галактика Центр» і ТОВ «Корпорація «Парус» та «1С», а також компаній – розробників програмного забезпечення АВВУ, ТОВ «Абі Україна ЛТД».

Відзначимо, що «1С» спеціалізується на розробленні, збуті і підтримці комп'ютерних програм ділового та домашнього призначення. Найвідоміша програма системи – «1С: Підприємство», а також продукти для домашніх комп'ютерів і освітньої сфери. В Україні користувачами програмних продуктів «1С: Підприємство» є близько 350 тис. компаній на умовах ліцензії та ще близько 150 тис. використовують неліцензійне «1С» [4].

Для стабільності роботи підприємці можуть використовувати українські аналоги «1С», такі як: «IT-Enterprise», «Облік SaaS», IQusion, «Система ІС-ПРО», «iFin», ПК «Універсал», «SAP» від «BDO-Україна», АРМ «Базис» та ін. (табл. 1).

Основними перешкодами, особливо для середніх та малих підприємств, у використанні сучасного програмного забезпечення, є велика вартість автоматизації, складність та тривалість впровадження програм на підприємстві. Не менш важлива проблема – вибір програми окремо для кожного підприємства.

Таблиця 1

Стислий опис бухгалтерських програм українського виробництва

Програма	Короткий опис функціонала	Користувачі
IQusion	<ul style="list-style-type: none"> - Адміністрування; - довідники; - обмін даним (експорт/імпорт даних); - облік грошових коштів у касі та розрахунки з підзвітними особами; - облік грошових коштів на розрахункових рахунках; - облік запасів та МНМА; - облік основних та нематеріальних засобів; - розрахунки з дебіторами та кредиторами; - податковий облік; - розрахунки по ПДВ; - облік видатків та доходів; - звіти [3] 	<ul style="list-style-type: none"> Казенний завод порошкової металургії (м. Бровари); - Полтавський завод медичного скла (м. Полтава); - Виконавча дирекція АК «Київенерго»; - СВП «Енергозбут» АК «Київенерго»; - ТЕЦ-5 АК «Київенерго»; - ТЕЦ-6 АК «Київенерго»; - «Житлопеллоенерго» АК «Київенерго»; - СВП «Енергоналадка» АК «Київенерго»; - Теплові розподільчі мережі АК «Київенерго»; - Кабельні мережі АК «Київенерго»; - Автотранспортне підприємство АК «Київенерго»; - КП «Київський метрополітен»; - АТ «Київмлин»; - ДП «Укррефтранс»; - ПАТ трест «Київміськбуд-1»; - НАК «Енергетична компанія України»; - Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності; - ТОВ «Мілленіум Капітал». [3]
Softpro	<p>Надає комплекс послуг, спрямований на впровадження ERP-системи на підприємстві з урахуванням його особливостей. Є низка програмних продуктів залежно від величини підприємства та його специфіки. Стандартний (легкий) варіант забезпечує:</p> <ul style="list-style-type: none"> - бухгалтерський облік (оптова, роздрібна торгівля, каса, основні засоби, валютний облік, послуги, виробництво тощо); - складський облік; - податковий облік (зокрема, формування документів для подання до податкової); - кадровий облік та облік зарплати; - управлінський облік [12] 	<ul style="list-style-type: none"> - ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат» - Запорізька АЭС - Група компаній «Фактор» - АТ «Хладпром» - Мебельна фабрика «ЛИВС» - ШП «Білоцерківська агропромислова група» - ПАТ «Київський завод шампанських вин «Столичний» - ПАТ «Страхова компанія «Здорово» - ПАТ «Страхова компанія «Країна» - Компанія «Автотранс» - ПрАТ «Страхове товариство «Гарантія» - ДП «Харківський завод спеціальних машин» [12]
IT-ENTERPRISE	<p>Для ефективного управління на промислових підприємствах і в холдингових структурах корпорація «Інформаційні технології» пропонує перевірене часом і практикою рішення – вдосконалення системи управління підприємством за допомогою реінжинірингу бізнес-процесів і впровадження ERP-системи IT-Enterprise.</p> <p>Згідно з класифікацією APICS (American Production and Inventory Control Society) і Міжнародної асоціації виробників і користувачів систем управління виробництвом (MESA International), система IT-Enterprise повністю відповідає стандартам і концепціям MRPII, MES, APS і ERP.</p> <p>Стандарт MRPII (Manufacturing Resource Planning) – це методологія детального планування виробництва підприємства, що включає облік замовлень, планування завантаження виробничих потужностей, планування потреби у всіх ресурсах виробництва (матеріали, сировину, комплектуючі, обладнання, персонал), планування виробничих витрат, моделювання ходу виробництва, його облік, планування випуску готових виробів, оперативне коригування плану і виробничих завдань [1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ВАТ «Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів»; - ДП «ВО Південний машинобудівний завод ім. О.М. Макарова», м. Дніпропетровськ; - ВАТ «Харківський тракторний завод ім. С. Орджонікідзе»; - ВАТ «Дрогобицький завод автомобільних кранів», м. Дрогобич Львівської області; - ВАТ «Дніпровагонмаш», м. Дніпродзержинськ; - «Інтерпайп Ніко-Тьюб» (Нікопольський трубний завод); - Металургійний завод «Дніпросталь», м. Дніпропетровськ; - Interpipe Europe, г. Лугано, Швейцарія; - Interpipe Middle East FZE м. Дубай, Об'єднані Арабські Емірати; - ЗАТ «Житомирські ласощі», м. Житомир; - ЗАТ «Одесавинпром» (торгова марка «Французький бульвар»), г. Одеса [1]
Опис програми 1С:Бухгалтерія як найбільш поширеної у застосуванні українськими підприємствами		
«1С: Бухгалтерія»	<ul style="list-style-type: none"> Облік матеріально-виробничих запасів Складський облік Облік торгових операцій Облік комісійної торгівлі Облік агентських договорів Облік операцій з тарою Облік банківських і касових операцій Облік розрахунків з контрагентами Облік основних засобів і нематеріальних активів Облік основного і допоміжного виробництва облік напівфабрикатів Облік непрямих витрат Облік заробітної плати, кадровий і персоналізований облік Облік ПДВ. Податковий облік з податку на прибуток. Спрощена система оподаткування. Облік діяльності, що обкладається єдиним податком на поставлений дохід. Облік доходів і витрат індивідуальних підприємців – платників ПДФО [6] 	<ul style="list-style-type: none"> - ТОВ «ОК НОВИЙ ЗІР» - ТОВ «ОКТОПУС-ІНЖИНІРИНГ» - ТОВ «Універсальна транспортна компанія в Україні» - ТОВ «Страхова компанія «УКРФІНСТРАХ» - ТОВ «УКРПРОМСПЕЦТЕХНО» - ТОВ «Фінансово промислова компанія РЕСУРСГРУП» - ТОВ «Нафтопереробна компанія» - ТОВ «БІЛОЦЕРКІВБУД-МОНТАЖ» - ТОВ «Завод» УКРПЛІТКА» - ТОВ «Аудиторська фірма «УКРАУДИТ ХХІ-СОЛО» - ТОВ «ЮРІЯ-ФАРМ» - ТОВ «ЩЕДРИЙ ЛАН» - ТОВ «БІЛОЦЕРКІВБУД-МОНТАЖ» - ТОВ «УкрАгроКом» - ООО «Універсальна транспортна компанія в Україні» [6]

Переважно програмами бухгалтерського обліку користуються великі підприємства. Причини виникнення проблем зі встановленням технічних засобів та програмного забезпечення на малих підприємствах:

- відсутність коштів для придбання комп'ютерної техніки та софту;
- необхідність навчання персоналу;
- механізація обліку.

Тому ІТ-компанія ІТ-Enterprise випустила нову програму «MASTER: Бухгалтерія» спеціально для малих та середніх підприємств.

Дана програма дає можливість одночасно обліковувати необмежену кількість юридичних осіб. Для кожного підприємства формується власна звітність, а довідники контрагентів, робітників, номенклатури – спільні.

Програмою передбачається автоматичне формування податкової та бухгалтерської звітності.

Пі час переходу з іншої програми забезпечується збереження даних про контрагентів, співробітників, інформацію по договорах та автоматичне їх перенесення до «Master: Бухгалтерії».

Функціонал «Master: Бухгалтерії» masterbuh.com охоплює всі види операцій на підприємствах малого та середнього бізнесу:

- операції по касі та розрахунки з підзвітними особами;
- операції з грошовими коштами та їх еквівалентами;
- облік основних засобів;
- облік ТМЦ та МПП;
- розрахунки з контрагентами;
- розрахунки заробітної плати;
- облік витрат;

- податковий облік;
- фіскальна звітність;
- зведена бухгалтерська звітність [2].

Отже, використання автоматизованого бухгалтерського обліку за допомогою будь-якого програмного забезпечення допоможе вирішити цілий комплекс завдань.

Висновки. Сучасний розвиток економіки потребує застосування новітніх технологій, у тому числі, в облікових підрозділах підприємств. Однак в Україні значна кількість підприємств залишається неавтоматизованими або автоматизованими тільки частково.

Застосування автоматизованої системи бухгалтерського обліку – це вагомий крок до збільшення ефективності обліку та подальшого розвитку підприємства загалом. Упровадження автоматизації – складний та трудомісткий процес, який потребує попереднього аналізу та вирішення можливих проблем.

Не менш важливим та проблемним є вибір програмного забезпечення, яке повинно відповідати таким вимогам:

- задоволення всіх потреб обліку підприємства;
- відсутність потреби бухгалтера в спеціальних навичках програмування;
- економічність та невеликі витрати на його придбання.

На українському внутрішньому ринку програмного забезпечення розробляється велика кількість вітчизняних бухгалтерських програм, які максимально пристосовані для роботи, незважаючи на постійні зміни в законодавстві.

Список використаних джерел:

1. ERP-СИСТЕМА ІТ-ENTERPRISE [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.it.ua/products.php?cat=61>.
2. Master Бухгалтерія – нова програма для обліку на підприємствах малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.interfax.com.ua/news/press-release/448068.html>.
3. Автоматизація роботи бухгалтерії на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iquision.com/ua/golovna/201-services/avtomatizatsiya-bukhobliku/145-avtomatizatsiya-bukhobliku.html>.
4. Блокування 1С і чим її замінити: пристрасті довкола заборони програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://24tv.ua/blokuvannya_1s_v_ukrayini_chim_zaminiti_programu_n818640.
5. Бутинець Ф.Ф. Інформаційні системи бухгалтерського обліку : [підручник] / Ф.Ф. Бутинець [та ін.]. – Житомир : Рута, 2004.
6. Впровадження прикладних рішень на платформі «1С: Підприємство 8» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://1c.ua/ua/solutions/top500.php>.
7. Жадько К.С. Аспекти оцінки економічної ефективності інформаційних систем обліку та економічного аналізу / К.С. Жадько // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 1. – С. 192–199.
8. Завгородній В.П. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту / В.П. Завгородній. – К. : А. С. К., 1998. – 768 с.
9. ЗУ «Про електронний цифровий підпис» від 22.05.2003 № 852-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/852-15>.
10. ЗУ «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22.05.2003 № 851-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.
11. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : [навч. посіб.] / С.В. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2003. – 349 с.
12. Офіційний сайт компанії «СофтПро» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wgsoftpro.com/2017/main.php>.
13. Синявіна Ю.В. Аналіз українського ринку інформаційних систем бухгалтерського обліку / Ю.В. Синявіна // Економічний аналіз. – 2015. – Т. 21. – № 2. – С. 305–308.
14. Ужва А.М. Удосконалення бухгалтерського обліку власного капіталу у сучасних умовах / А.М. Ужва, Я.В. Нікітіна // Агросвіт. – 2014. – № 22. – С. 80–84.
15. Указ Президента України № 133/2017 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>.

Жадько К. С.
Силина И. С.
Колесник Е. А.

Університет таможенного дела и финансов

ЭЛЕКТРОННАЯ БУХГАЛТЕРИЯ: ЕЕ ПРИМЕНЕНИЕ УКРАИНСКИМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Резюме

Автоматизация системы бухгалтерского учета способствует скорости создания, подписания и отправки важных документов, что, свою очередь, обеспечивает значительную финансовую экономию в связи с прекращением использования большого количества бумаги, канцелярских принадлежностей, почтовых услуг и тому подобное. Вместе с тем повышается оперативность и точность учетной информации, увеличивается возможность для проведения более точного экономического и финансового состояния предприятия. Большинство бухгалтеров крупных предприятий уже оценили преимущества использования электронного документооборота. Правильно выбранная бухгалтерская программа обеспечит максимальную эффективность в деятельности предприятия. Статья посвящена вопросу использования программных продуктов для автоматизации бухгалтерского учета украинскими предприятиями. Определены проблемы выбора наиболее надежного программного обеспечения бухгалтерского учета. Рассмотрены бухгалтерские программы украинского производства и предприятия, которые ими пользуются. Определены будущие перспективы использования электронной бухгалтерии для повышения эффективности деятельности предприятий.

Ключевые слова: автоматизация, программное обеспечение, предприятия, электронная форма бухгалтерского учета, информационные технологии.

Zhadko K. S.
Silina I. S.
Kolesnik E. O.

University of Customs and Finance

APPLICATION OF ELECTRONIC ACCOUNTING BY UKRAINIAN ENTERPRISES

Summary

The automation of the accounting system contributes the speed of the creation, signing and sending important documents, which provides financial savings in connection with reduced use a lot of paper, stationery and postal services. At the same time, the efficiency and accuracy of accounting information are increasing, and the opportunity for a more precise economic and financial state of the enterprise are improving. Most accountants of large enterprises have already evaluated the benefits of using electronic document management. Correctly selected accounting program will provide maximum efficiency in the enterprise. The article focuses on the using of software products for automation accounting by Ukrainian enterprises; the trade-offs of the most reliable accounting software were defined, the Ukrainian accounting programs and enterprises that use them were examined. Future prospects of using electronic accounting in order to increase the efficiency of enterprises activity were determined.

Key words: automation, software, enterprises, electronic form of accounting, information technologies.